

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ J. K.**, nar. X., bývajúceho v S.S. **2/ J. K.**, nar. X., bývajúceho v S.S. **3/ M. I.**, bývajúcej v S., **4/ PaedDr. A. B.**, bývajúcej v S. **5/ Ing. Š. V.**, bývajúceho v S., **6/ Ing. J. V.**, bývajúceho v S., **7/ M. Š.**, bývajúcej v S., **8/ A. K.**, bývajúcej v S., zastúpení JUDr. P. P., advokátom v S., **9/ A. D.**, bývajúceho v M., **10/ P. D.**, bývajúceho v M., **11/ V. Š.**, bývajúcej v Ž., **12/ M. D.**, bývajúceho v B., **13/ J. K.**, bývajúcej v P., **14/ I. N.**, bývajúca v L., **15/ J. S.**, bývajúcej v N. **16/ J. M.**, bývajúcej v M., **17/ V. Š.**, bývajúcej v S., **18/ P. D.**, bývajúceho V., proti žalovaným **1/ K. L.**, bývajúcej V. **2/ W. S.**, spol. s.r.o., so sídlom v B., zastúpenej JUDr. R. B., advokátom v P., **o neplatnosť kúpnej zmluvy**, vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp.zn. 13 C 806/2002, o dovolaní žalobcov 1/ až 8/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 21.mája 2008, sp.zn. 11 Co 100/2007, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 21. mája 2008, sp.zn. 11 Co 100/2007, **zrušuje** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Poprad rozsudkom z 5. septembra 2007, č.k. 13 C 806/2002-830 žalobu žalobcov o vyslovenie neplatnosti kúpnej zmluvy uzavretej 13. novembra 1992 medzi žalovanou 1/ ako predávajúcou a žalovanou 2/ ako kupujúcim zamietol. Vychádzajúc z právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v uznesení z 21. decembra 2005, sp.zn. 7 Co 154/2005, ktorým bol zrušený rozsudok Okresného súdu Poprad zo 7. júna 2005, č.k. 13 C 806/2002-582, prvostupňový súd skúmal, či boli splnené podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam prevedeným napadnutou kúpnu zmluvou vydržaním v prospech žalovanej 2/. Darovacia zmluva medzi neb. T. V. a žalovanou 1/ bola uzavretá 7. júna 1991, pričom žalovaná 1/ začala s predmetnou nehnuteľnosťou nakladať ako s vlastnou, o čom svedčí aj skutočnosť, že prostredníctvom

svojho zaťa požiadala o vydanie pôdy od PD D. (napr. čl. 214 a nasl.), pri jednaniach s JUDr. F., vtedy zástupcom žalovanej 2/, vystupovala ako vlastníčka týchto pozemkov. Následne žalovaná 1/ 13. novembra 1992 uzavrela kúpnu zmluvu so žalovanou 2/, ktorou naňho previedla nehnuteľnosti darované neb. T. V.. Súd skúmal oprávnenosť držby - dobromyseľnosť držiteľa o tom, že mu vec alebo právo patrí, a to tak voči žalovanej 1/, ako aj voči žalovanej 2/. Skúmal, či žalovaná 1/ mohla vedieť, že darovacia zmluva, ktorú uzatvárala s neb. T. V., by mohla byť (absolútne) neplatným právnym úkonom z dôvodu duševnej poruchy menovanej, ktorá ju činí nespôsobilou na právne úkony, najmä s ohľadom na rozsudok Okresného súdu Poprad z 21. januára 2002, č.k. 9 C 1592/1998-220. Výsluchom svedkov zistil, že žiaden z nich nemal pochybnosti o tom, že by neb. T. V. mala trpieť na duševnú poruchu, ktorá by jej bránila chápať význam právnych úkonov. Vedela sa orientovať, vedela, kde je, čo práve robí, s kým sa rozpráva, navonok sa neprejavovala ako trpiaca nejakou poruchou. Ošetrojúca lekárka neb. T. V., MUDr. R. K., sa vyjadrila, že neb. T. V. nikdy nebola liečená v súvislosti s duševnými poruchami, a ona nikdy neuvažovala, že by u pani V. odporučila pozbavenie spôsobilosti na právne úkony. Na základe svedeckých výpovedí, ako aj ošetrojúcej lekárky súd dospel k záveru, že rozsah duševných zmien neb. T. V. nemusel byť pri bežnej komunikácii postrehnuteľný. Žalovaná 2/ sa držby ujala odo dňa uzavretia napadnutej kúpnej zmluvy, t.j. od 13. novembra 1992 s tým, že nehnuteľnosti kupovala od žalovanej 1/ ako od vlastníčky na základe predloženého listu vlastníctva. Od uzavretia zmluvy sa správala ako vlastníčka. Už v decembri 1992 požiadala o udelenie súhlasu k použitiu poľnohospodárskej pôdy pre nepoľnohospodárske účely (stavebné - rozšírenia areálu) a aj inak nakladala s pozemkami ako s vlastnými, platila z nich daň z nehnuteľností, rokovala s PD D. o užívaní pozemkov, na ktorých ešte nemohla realizovať stavebné práce (napr. čl. 283, 289 a nasl.). Žalobcovia vyzvali žalovanú 2/ listom z 2. augusta 2002, ku ktorému pripojili právoplatné rozsudky vo veci vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp.zn. 9 C 1592/98. Ešte pred zaslaním listu žalobcovia rokovali v lete 2002 so zástupkyňou žalovanej 2/. Súd uzavrel, že do doby oprávnenej držby pozemkov žalovanou 2/ možno započítať dobu, po ktorú pozemky oprávnene držala žalovaná 1/, a teda desaťročná vydržacia doba ustanovená § 134 ods. 1 O.z. pre vydržanie nehnuteľnosti uplynula 7. júna 2001 (7. júna 1991 uzavreli neb. T. V. a žalovaná 1/ darovaciú zmluvu), momentom ktorým sa žalovaná 2/ stala vlastníčkou predmetných pozemkov vydržaním. Vzhľadom na nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti vydržaním žalovanou 2/, nie je zo strany

žalobcov preukázaný naliehavý právny záujem na určovacej žalobe. O trovách konania rozhodol súd podľa § 151 ods. 3 O.s.p.

Krajský súd v Prešove rozsudkom z 21. mája 2008, sp.zn. 11 Co 100/2007 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Súčasne vo výroku rozsudku pripustil dovolanie voči svojmu rozhodnutiu v zmysle § 238 ods. 3 O.s.p., s tým, že za otázku zásadného právneho významu považoval otázku, či spor medzi žalobcami a žalovanou 1/ o platnosť darovacej zmluvy, ktorá časovo predchádzala napadnutej kúpnej zmluve ohľadom tej istej nehnuteľnosti uzavretej medzi žalovanou 1/ a žalovanou 2/, mal vplyv na dobromyseľnosť držby žalovanej 2/, ak o tomto spore mala počas plynutia vydržacej doby vedomosť. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že v danom prípade žalovaná 2/ predmetnú nehnuteľnosť nadobudla do vlastníctva vydržaním. Nie je teda daný naliehavý právny záujem na určení neplatnosti kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalovanou 1/ a žalovanou 2/, pretože právne postavenie žalobcov by sa ani v prípade opačného rozhodnutia nijako nezmenilo. Za začiatok plynutia vydržacej doby však považoval nie deň uzatvorenia darovacej zmluvy medzi neb. T. V. a žalovanou 1/, t.j. 7. jún 1991, ale až moment registrácie tejto zmluvy, t.j. 7. apríl 1992. Žalovaná 1/ držala nehnuteľnosť až do 31. augusta 1993, kedy bol povolený vklad kúpnej zmluvy, ktorou previedla nehnuteľnosti na žalovanú 2/, tzn. že vydržacia doba uplynula 7. apríla 2002. Žaloba žalobcov v tu prejednávanej veci bola podaná 14. novembra 2002, teda po uplynutí uvedenej doby. Súd nemal pochybnosti o dobromyseľnosti držby oboch žalovaných. Osoba, ktorá je zapísaná ako vlastníčka nehnuteľnosti v príslušnej evidencii, nemôže pochybovať o oprávnenosti svojej držby a ani o tom, že je vlastníkom tejto nehnuteľnosti až do momentu, kedy je preukázaný opak. Existencia sporu o platnosť darovacej zmluvy uzavretej medzi T. V. a žalovanou 1/ nemohla spochybniť oprávnenosť jeho držby ako vlastníka nehnuteľnosti. O trovách odvolacieho konania rozhodol súd samostatným uznesením podľa § 151 ods. 3 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia 1/ až 8/. Žiadali napadnuté rozhodnutie zrušiť a vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Odvolací súd založil svoje rozhodnutie na nesprávnom právnom posúdení veci. Žalovaná 1/ uzavrela darovaciu zmluvu vo svoj prospech s jasným úmyslom obísť ostatných dedičov (vtedy ešte žijúcej T. V., zomr. X.), a to aj v dôsledku rodinných rozporov medzi nimi. Žalobcovia 1/ až 8/ ešte za života neb. T. V. podnikli kroky, ktoré jasne vyjadrovali ich postoj. M. K. 18. februára 1992 adresovala Štátnemu notárstvu žiadosť o vyrovnanie dedičských podielov,

JUDr. J. S. sa 7. októbra 1992 u T. V. dožadoval vyrovnania dedičských podielov, M. K. podala obdobnú žiadosť na Okresný súd Poprad 29. augusta 1993 s tým, že ju sestra - žalovaná 1/ na základe darovacej zmluvy ukrátila na jej dedičských právach. Je teda jednoznačné, že žalovaná 1/ nebola a ani nemohla byť dobromyseľná ani pri uzavretí darovacej zmluvy, a ani kúpnej zmluvy v dobe, keď sa ďalší dedičia dožadovali svojich nárokov. Žalovaná 2/ (resp. jej právny predchodca - T) bola ešte pred výzvou JUDr. K., zástupcu žalobcov, z 2. augusta 2002 oboznámená s problémami vo veci, a to písomne i osobne, čo v konaní preukázali. V marci 1998 s JUDr. S., právnou zástupkyňou žalovanej 2/, osobne rokovali Ing. J. V., R. B. a Ing. Š. V.. Počas konania vedeného na Okresnom súde Poprad sp.zn. 9 C 1592/98 a po jeho právoplatnom skončení bol JUDr. S. odovzdaný rozsudok z 24. januára 2002 v tejto veci spolu so znaleckým posudkom MUDr. L. o zdravotnom stave T. V., čo čiastočne potvrdila nielen právna zástupkyňa žalovanej 2/ vo výpovedi na pojednávaní konanom 17. septembra 2003 a 14. apríla 2003, ale aj ďalší svedkovia. Stanovisko okresného súdu, že len písomný kontakt je právne relevantný pre posúdenie dobromyseľnosti dotknutej osoby, je právne nepodložený. Ani u žalovanej 1/ a ani u žalovanej 2/ neboli splnené podmienky pre vydržanie nehnuteľností prevedených napadnutou kúpnu zmluvou. Rozhodnutiami vo veci boli porušené Čl. 20 a Čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky.

Žalovaná 1/ sa vo svojom písomnom vyjadrení stotožnila s právnym názorom vysloveným v napadnutom rozsudku. Oba sudy správne vyhodnotili výpovede svedkov, ale aj žalobcov aj žalovaných.

Žalovaná 2/ navrhla dovolanie žalobcov 1/ až 8/ zamietnuť. V dovolaní nie je namietaná žiadna skutočnosť, ktorá by súvisela s dovolacou otázkou.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 3 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku

svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Dovolací súd sa predovšetkým zameria na niektoré procesné otázky významné z hľadiska rozhodovania o dovolaní žalobcov 1/ až 8/ s ohľadom na § 238 ods. 3 O.s.p., podľa ktorého je odvolaciemu súdu zverené oprávnenie založiť výrokom rozsudku prípustnosť dovolania v prípade, keď toto rozhodnutie je zásadného právneho významu. V zmysle ustálenej súdnej praxe treba pod pojmom rozhodnutie odvolacieho súdu po právnej stránke zásadného významu chápať rozhodnutie, ktoré rieši dosiaľ nenastolenú alebo v iných súvislostiach prezentovanú a právne inak riešenú právnu otázku takým spôsobom, ktorý je významný zo širších hľadísk, teda nielen v konkrétnej prejednávanej veci. Uvedené oprávnenie odvolacieho súdu musí mať vždy povahu výnimočnosti a musí vychádzať z prísneho rešpektovania zákonných podmienok vymedzujúcich rozsah tohto oprávnenia.

Možnosť založiť prípustnosť dovolania najmä neznamená, že by odvolací súd bol oprávnený vysloviť prípustnosť dovolania kedykoľvek a úplne podľa svojej voľnej úvahy, jeho voľnú úvahu zákon striktno ohraničuje do rámca posúdenia zásadnosti rozhodnutia z právnej stránky. Odvolací súd musí v odôvodnení rozhodnutia bližšie vysvetliť svoj myšlienkový postup pri posúdení uplatneného nároku, uviesť, ktorú normu hmotného práva aplikoval na daný skutkový stav, a z akého dôvodu.

Procesná možnosť odvolacieho súdu založiť v zmysle § 238 ods. 3 O.s.p. prípustnosť dovolania nesmie ani v zákonom vymedzenom rámci právnej zásadnosti rozhodnutia viesť k prenášaní ťažiska rozhodovania odvolacieho súdu na dovolací súd. Odvolací súd sa musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi okolnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukázaním na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré zaujal.

Dostatočné vysvetlenie skutkových a právnych záverov má v prípade dovolania pripusteného podľa § 238 ods. 3 O.s.p. osobitný význam, pretože účastník (dovolateľ) je oprávnený napadnúť jeho rozhodnutie len z dôvodu, že spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, a to práve a len práve v konkrétne vymedzenej právnej otázke, pre ktorú bolo dovolanie prípustné. Odôvodnenie výroku zakladajúceho prípustnosť dovolania by mal odvolací súd formulovať tak, aby bolo v logickom súlade s odôvodnením rozhodnutia vo veci

samej. Ak odvolací súd spomedzi viacerých, v konaní do úvahy prichádzajúcich alebo účastníkmi vyslovených právnych názorov zvolil len jeden, musí dostatočne vysvetliť, prečo ho považoval za správny a prečo iný názor neprijal.

Vecnú správnosť rozsudku odvolacieho súdu Najvyšší súd Slovenskej republiky skúmal len vo vzťahu k otázke zásadného právneho významu, pre ktorú bolo v danej veci pripustené dovolanie, ktorou bola otázka vplyvu dosiaľ právoplatne neskončeného súdneho konania o vyslovenie (absolútnej) neplatnosti úkonu, ktorým neskoršia predávajúca (žalovaná 1/) nadobudla vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, na dobromyseľnosť držby jednak jej, a tiež jej právneho nástupcu, neskoršieho kupujúceho (žalovaná 2/), pre potreby posúdenia možnosti vydržania predmetných nehnuteľností.

V prejednávanej veci odvolací súd jasne neuviedol, k akým záverom dospel pri riešení otázky zásadného právneho významu, o ktorú oprel prípustnosť dovolania. Najmä sa nezaoberal dopadom vedomosti žalovanej 2/ o trvajúcim spore o neplatnosti darovacej zmluvy uzavretej medzi neb. T. V. a žalovanou 1/ na dobromyseľnosť držby nehnuteľnosti žalovanou 2/. Odvolací súd len konštatoval, že fyzická osoba, ktorá je zapísaná ako vlastník predmetnej nehnuteľnosti, nemôže pochybovať o oprávnenosti svojej držby a ani o tom, že je vlastníkom tejto nehnuteľnosti až do momentu, kedy je preukázaný opak. Z toho vyvodil, že ak počas vedenia sporu o neplatnosť darovacej zmluvy uzavretej medzi T. V. a žalovanou 1/ bola žalovaná 2/ evidovaná ako vlastníčka tejto nehnuteľnosti, existencia tohto sporu nemohla spochybniť oprávnenosť jej držby ako vlastníčky nehnuteľnosti.

Keďže odvolací súd sám nevyslovil a riadne neodôvodnil svoj právny názor na položenú dovolaciu otázku, ktorá zároveň vymedzuje rozsah preskúmania dovolaním napadnutého rozsudku, dovolací súd konštatuje nepreskúmateľnosť rozsudku v tomto rozsahu. Ako bolo uvedené vyššie, odvolací súd v prípade pripustenia dovolania voči svojmu potvrdzujúcemu rozsudku nielenže znáša povinnosť naformulovať dovolaciu otázku, ale sa ňou vo svojom rozhodnutí aj zaoberať a predložiť ním odôvodnený právny záver. Dovolací súd len preskúmava správnosť a zákonnosť tohto právneho záveru. Dovolací súd sa následne svojím právnym názorom buď stotožní s názorom odvolacieho súdu (dovolanie zamietne), alebo zaujme opačné stanovisko (napadnuté rozhodnutie zruší alebo zmení). Nemôže však sám túto otázku riešiť. Pokiaľ odvolací súd nevysloví právny názor, ktorým zodpovedá celú dovolaciu

otázku, trpí jeho rozhodnutie inou vadou spočívajúcou v nedostatku, respektíve nezrozumiteľnosti dôvodov rozhodnutia. Takéto rozhodnutie je v rozpore s právami účastníka konania a zakladá tzv. inú vadu rozhodnutia (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

Navyše v prejednávanej príhode dovolacia otázka nie je ani tak otázkou právneho posúdenia zisteného skutkového stavu, ale je otázkou skutkovou, ktorej riešenie vždy znášajú súdy v základnom konaní.

S ohľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie odvolacieho súdu napadnuté dovolaním zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p., § 243d ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania. (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. septembra 2010

JUDr. Martin Vladi k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová